

ÚTMUTATÓ A TUDOMÁNYOS KOMMUNIKÁCIÓHOZ KÉSZSÉGEK, SZOFTVEREK, LÁTHATÓSÁG

Képzés a Partium Szakkollégium számára

2025. március 14-15.

Dr. Székedi Levente

A TUDOMÁNYOS FORRÁSOK TÍPUSAI

- Nyomtatott és elektronikus könyvek
- Könyvfejezetek
- Konferenciakötetek, konferenci cikkek
- Folyóiratokban publikált tanulmányok vagy tudományos cikkek
- Kutatási jelentések és egyéb anyagok
- Adatforrások

MITŐL TUDOMÁNYOS EGY FORRÁS?

- A szabványos azonosítók fontossága: ISBN, ISSN, DOI
- A kiadási folyamat, mint minőségbiztosítás
- A szakértői értékelés, szakmai bíráló fontossága
- Fizetős és ingyenes források
 - Az Open Science fogalma
 - Open Access folyóiratok
 - Fizetős adatbázisok
- A források megbízhatósága
 - Szcientometriai mérőszámok
 - Inetikus kiadványok, ragadozó folyóiratok (predatory journals)

FORRÁSOK KERESÉSE

- Szöveges könyvészeti források
 - Open access és closed access bibliográfiai adatbázisok
 - A PKE területén elérhető adatbázisok (könyvek és folyóiratok):
<https://partium.ro/hu/tudomany/konyvtar/adatbazisok>
 - Hagyományos, nyomtatott források
 - Könyvtári katalógusok, pl. PKE Könyvtár:
<https://opac3.partium.qulto.ro/search/-/search/clearform>
- Adatforrások (statisztikák, kutatási adatbázisok)
- AI használata a források keresésében

ADATBÁZISOK TÍPUSAI

- **Bibliográfiai adatbázisok:** Publikációk bibliográfiai adatai (szerző, cím, folyóirat), főként folyóiratok
- **Teljes szövegű adatbázisok:** Publikációk teljes szövege, főként folyóiratok
- **Multidiszciplináris adatbázisok:** Több tudományterület publikációi, főként folyóiratok
- **Szakosított adatbázisok:** Egy adott tudományterület publikációi, főként folyóiratok
- **Belső intézményi repozitóriumok:** Doktori dolgozatok stb.
- **Statisztikai adatforrások:** Hazai és nemzetközi statisztikai hivatalok, kormányzati open data, fizetős statisztikai szolgáltatások stb.
- **Kutatási adatok tárhelyei, adattárak, adat-repozitóriumok:** Különféle felmérések ingyen közzétett adatai

INGYENES FOLYÓIRAT-ADATBÁZISOK

- **Előnyök:**
 - Bárki számára elérhetőek.
 - Elősegítik a tudás terjesztését.
- **Példák:**
 - DOAJ (csak ingyenes lapok)
 - Google Scholar (linkek ingyenesre és fizetősre)
 - CEEOL (főként ingyenes lapok)
 - Magyar Elektronikus Könyvtár (ingyenes)
 - MATARKA (ingyenes, ami hozzáférhető)
 - MTMT (bibliográfiai, magyar művek)

ELŐFIZETÉSES FOLYÓIRAT-ADATBÁZISOK

- **Előnyök:**
 - Átfogóbb információtartalom, szélesebb körű keresési lehetőségek.
 - Exkluzív tartalmak.
- **Hátrányok:**
 - Előfizetési díjat igényelnek.
- **Példák:**
 - Scopus
 - Web of Science
 - ScienceDirect
 - EBSCO
 - Emerald
 - Jstor

STATISZTIKAI ADATOK FORRÁSAI (PÉLDÁK)

- Országos vagy nemzetközi statisztikai hivatalok:
 - Román Statisztikai Hivatal: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online>
 - KSH (Magyarország): <https://www.ksh.hu>
 - Eurostat (EU): <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
- Nemzetközi szervezetek statisztikái:
 - OECD: <https://data.oecd.org>
 - World Bank: <https://data.worldbank.org>
 - ENSZ: <https://unstats.un.org/UNSDWebsite>
- Adat-aggregátorok:
 - Our World in Data (ingyenes): <https://ourworldindata.org>
 - Statista (fizetős): <https://www.statista.com>
- Kormányzati open data, pl. <https://data.gov.ro>

ADATTÁRAK

- Adattárak vagy adat-repozitóriumok: egyetemek, nonprofit szervezetek, vagy kormányok által fenntartott források
- Általában ingyenes hozzáférhető, megbízható kutatási adatbázisok (pl. survey adatok) szekunder adatelemzéshez
- Példák:
 - GESIS: <https://search.gesis.org>
 - UK Data Service: <https://ukdataservice.ac.uk>
 - Sikt: <https://sikt.no/en/find-data>
 - Harvard Dataverse: <https://dataverse.harvard.edu>

AI-TÁMOGATOTT FORRÁSKERESÉS

- Általános LLM szolgáltatások, többnyire extra szolgáltatással a fizetős verzióban:
 - OpenAI ChatGPT: <https://chatgpt.com>
 - Google Gemini: <https://gemini.google.com>
 - Anthropic Claude: <https://claude.ai>
 - Perplexity: <https://www.perplexity.ai>
 - Mistral Le Chat: <https://chat.mistral.ai>
 - DeepSeek: <https://chat.deepseek.com>

AI-TÁMOGATOTT FORRÁSKERESÉS

- Szakosodott szolgáltatások, általában korlátozott ingyenes változattal:
 - Semantic Scholar: <https://www.semanticscholar.org>
 - Elicit: <https://elicit.com>
 - Consensus: <https://consensus.app>
 - Litmaps: <https://www.litmaps.com>
 - Connected Papers: <https://www.connectedpapers.com>
 - Inciteful: <https://inciteful.xyz/>
 - Research Rabbit: <https://www.researchrabbit.ai/>
 - Scite_: <https://scite.ai/>
 - SciSpace: <https://scispace.com/>

FORRÁSOK SZERVEZÉSE: BIBLIOGRÁFIAI ADATBÁZIS

- Bibliográfiai források szervezése hivatkozáskezelővel
 - Miért használjunk hivatkozáskezelőt?
 - Milyen hivatkozáskezelők léteznek?
 - Fizetős és ingyenes változatok
 - Zotero: <https://www.zotero.org/>
 - A Zotero használata
 - Hogyan osszuk meg egymással a forrásainkat?
 - Zotero csoportok, bibtex fájlok

FORRÁSOK SZERVEZÉSE: FÁJLMENEDZSMENT

- Jó és rossz gyakorlatok a fájlok tárolására és elnevezésére
 - Az elnevezések következetessége
 - snake_case, kebab-case, camelCase, PascalCase
- Verziókezelési módszerek
 - Dátum a fájl elején
 - Verziószám a fájl végén
 - Saját verziókezelési rendszer kialakítása

FORRÁSOK SZERVEZÉSE: FÁJLMENEDZSMENT

- A fájlok metaadatainak a használata
- A mappák struktúrája
 - Egyéni rendszer
 - Kellő, de nem túl mély struktúra
 - Projektekre való rendezése
 - Régi tartalmak archiválása
- A fájlrendszer rendszeres karbantartása, a duplumok eltávolítása
- Cloud szinkronizálás és biztonsági mentés

A TUDOMÁNYOS FORRÁSOK KIJEJYZETELÉSE

- A PDF dokumentumok annotálása
- Vázlatkészítés szoftveres segítséggel:
 - A WYSIWYM paradigma előnye a WYSIWYG megoldásokhoz képest a jegyzetelésben
 - Open source markdown jegyzetelési szoftverek, pl. Obsidian, Joplin
 - Fogalomtérkép és a fogalmak összekapcsolása
- Jegyzetek és hivatkozási szoftverben
- A hivatkozási és a jegyzetelési szoftver összekapcsolása
- AI használata a tudományos tartalmak összefoglalására

A TUDOMÁNYOS KUTATÁS PROJEKTALAPÚ MENEDZSMENTJE

- Együttműködés a kutatócsapat többi tagjával
- Feladatkezelő alkalmazások használata
- Időmenedzsment, a feladatokra ráfordított idő követése
- Online naptár használata, pl. Google Calendar
- Hasznos eszközök, pl. Notion, Todoist
- Zotero csoportok
- A megosztott meghajtók hatékony használata (shared drive, shared files)
- Hogyan ne vesszünk el az alkalmazások között?

ADATFELDOLGOZÁS INGYENES SZOFTVEREKKEKEL

- Miért használjunk ingyenes szoftvert?
 - Alkalmazkodunk a reproducible research alapelveihez.
 - A szoftver mindig naprakész.
 - Az eredményeket könnyen meg tudjuk osztani, egyszerű az együttműködés.
- Menüvezért és programozás-alapú alternatívák
 - Menüvezérelt: PSPP, Jamovi, JASP
 - Programozás-alapú: R, Python
- Mindegyik felismeri a szokásos zárt forráskódú adatfájlokat, pl. SAV
- Törekedjünk a nyílt formátumú adatbázisok használatára, pl. CSV

A JAMOVİ HASZNÁLATA

- Rövid áttekintés és telepítés, kezelési felület
- Adatok importálása
- Változók és ezek átalakítása
- Egyszerű leíró statisztika
- Feltáró adatvizualizáció Jamoviban
- Összefüggések vizsgálata
- Adatok mentése, exportálása

KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ FIGYELMET.

szekedi.levente@partium.ro